

**QORTI TAL-MAGISTRATI
(GHAWDEX) GURISDIZZJONI SUPERJURI**

**MAGISTRAT DR.
PAUL COPPINI**

Seduta tat-22 ta' Novembru, 2007

Citazzjoni Numru. 94/1997/1

George Portelli

VS

Jonathan Grech

Il-Qorti,
Rat iċ-ċitazzjoni li permezz tagħha l-attur, wara li ppremetta:

Illi l-attur kien ftiehem mad-ditta 'Computer Evolution Centre' appartenenti lill-konvenut, dwar il-provvista u forniture ta' computer u materjal u servizzi relatati u dan bil-ħlas globali ta' ħamest elef, seba' mija u ħamsin lira Maltija (Lm 5,750) li sussegwentement gie awmentat għal sitt elef lira Maltija (Lm6,000).

Illi skond il-ftiehim originali l-konsenja tas-sistema kollha kellha ssir, tiġi stallata u tkun funzjonabbli sa Mejju tal-elf disa' mija u sitta u disgħin (1996). Pero' fit-tlieta u għoxrin

(23) ta' Mejju tal-elf disa' mija u sitta u disgħin (1996) wara li rrizulta li t-terminu għall-konsenja ma setgħax jiġi mħares mill-konvenut, il-konvenut kkonsenja computer alternattiv sakemm jiġi pprovdut dak oġġett tal-bejgħ.

Illi fis-sebgha (7) ta' Gunju tal-elf disa' mija u sitta u disgħin (1996) l-attur ħallas lill-konvenut is-somma ta' elfejn u ħames mitt lira Maltija (Lm2,500) akkont tal-prezz kif jirrizulta mill-invoice numru elfejn u wieħed u tletin (2031) fejn jinsab anness magħha elenku sħiħ tal-materjal li kellu jiġi fornut. (Kopja annessa Dokumenti A).

Illi l-attur reġa' ħallas somma oħra ta' elfejn u ħames mitt lira Maltija (Lm2,500) fit-tletin (30) ta' Gunju tal-elf disa' mija u sitta u disgħin (1996) meta ġiet ikkonsenjata l-printer.

Illi minkejja li l-konvenut baqa' jwiegħed li ser jikkonsenja s-sistema intiera kif miftehna sa ftit jiem wara, il-konsenja tal-computer saret biss f'Novembru tal-elf disa' mija u sitta u disgħin (1996).

Illi meta saret il-konsenja tal-computer il-konvenut baqa' ma stallax is-sistema bil-modalitajiet kif miftehna fil-bidu, saret konsenja ta' oġġett mhux kompatibbli mal-bqija tas-sistema u hemm diversi items oħra li għada l-inqas biss ġew ikkonsenjati jew mhux stallati fis-sistema.

Illi l-esponenti talbu lill-konvenut diversi drabi sabiex dan jirregolarizza ruhu iżda l-istess konvenut naqas.

Illi minħabba dan in-nuqqas da parti tal-konvenut is-sistema msemmija għadda ma tiffunzjonax u ma għandhiex il-kwalitajiet kollha miftehna u ma hix tajba sabiex tintuża għall-iskop li għalih ġiet akkwistata.

Illi għalhekk l-attur għandu raġuni valida sabiex iħassar u jirrexxindi l-imsemmi ftehim u jitħallas għad-danni sofferti minnu.

Talab lill-konvenut jgħid għaliex din il-Qorti m'għandhiex:

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Taqta' u tiddeċidi li għar-raġuniet fuq spejegati l-konvenut naqas li jwettaq u jħares l-obbligi tiegħu skond il-ftehim mal-attur.

2. Konsegwentement tiddikjara l-ftehim imsemmi tra' bejgħ u forniture ta' materjal xjolt u mħassar għall-finijiet u effetti kollha tal-Liggi.

3. Tikkundanna lill-konvenut sabiex jirrestitwixxi lill-attur il-ħlas akkont ta' ħamest'elef lira Maltija (Lm5,000) riċevut mill-konvenut kif fuq spjegat.

Bl-ispejjeż inklużi dawk tal-ittri interpellatorji spediti fit-18 ta' Diċembru 1996 u 22 ta' Jannar 1997 u tal-ittra uffiċjali spedita fi Frar 1997 u bl-imgħaxijiet skond il-Liġi. B'riserva ta' kull azzjoni għad-danni spettanti lill-attur kontra l-konvenut.

Il-konvenut mħarrek għas-subbizzjoni li għaliha minn issa qiegħed jiġi ngunt.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-attur konfermata bil-ġurament tiegħu.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenut li eċċepixxa illi:

1. Preliminarjament l-illegittimita tal-persuna tal-konvenut peress li n-negozju in kwistjoni sar mal-kumpanija Computer Evolution Centre u mhux mal-konvenut eċċipjenti skond ma jiġi dettaljatament ippruvat waqt trattazzjoni tal-kawża.

2. Illi fil-meritu u mingħajr preġudizzju għal premess it-talbiet attriċi huma infondati fid-dritt u fil-fatt u għandhom jiġu riġettati bl-ispejjeż kontra l-konvenut.

Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti tal-konvenut konfermata bil-ġurament tiegħu.

Rat id-digriet tagħha tal-5 ta' Frar 1999 fejn innominat lill-avukat Dottor Joseph Ellis bħala perit legali.

Rat ir-rapport ta' l-istess espert ipprezentat fis-26 ta' Novembru 2004 u minnu maħluf fis-17 ta' Marzu 2005.

Rat is-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili tal-31 ta' Jannar 2007 fil-kawża: "Jonathan Grech vs Prim Ministru et.," fejn iddikjarat illi ma kien hemm ebda ksur tad-drittijiet tal-bniedem sanciti bil-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Konvenzjoni Ewropea tad-drittijiet tal-bniedem, bid-digriet tagħha tas-16 ta' Awissu 2005, fejn m'aċċettatx it-talba tal-konvenut li jressaq provi ulterjuri wara li kien ġia ġie pprezentat ir-rapport tal-perit legali.

Rat il-verbal tagħha tas-17 ta' April 2007 fejn ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza.

Rat in-noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tal-kontendenti.

Rat l-atti l-oħra kollha tal-kawża, inklużi l-verbali tax-xhieda prodotti, l-affidavits u dokumenti oħra esebiti.

Ikkunsidrat:

Permezz ta' din il-kawża l-attur qed jitlob illi, a tenur ta' l-artiklu 1390 tal-Kodiċi Civili, jiġi rexiss il-bejgħ ta' computer u diversi aċċessorji tiegħu li kien għamillu l-konvenut, għar-raġuni li ma dawn ma kienux skond il-kwalitajiet kollha miftehema, tant li lanqas ma kienu tajbin għall-iskop li għalihom ġew akkwistati.

Il-konvenut eċċepixxa in linea preliminari li ma kienx il-legittimu kontradittur, billi n-negozju in kwistjoni ma kienx sar miegħu, imma mal-kumpanija "Computer Evolution Centre". Dwar din l-allegazzjoni, il-konvenut baqa' qatt ma ġab ebda prova, u kif tajjeb ikkonkluda il-perit legali f'dan ir-rigward: "*... hu evidenti li l-konvenut kien jeżerċita l-kummerċ taħt l-isem 'Computer Evolution Centre' u illi l-imsemmi 'Computer Evolution Centre' m'għandux personalita' ġuridika separata.*"¹

Din l-eċċezzjoni qed tiġi għalhekk minnufih respinta.

¹ A fol. 61 tal-proċess .

Fil-mertu mbagħad il-konvenut eċċepixxa sempliċement illi t-talbiet attriċi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt.

Il-fatti fil-qosor li taw lok għal din il-kawża kienu s-segwenti:

Fir-rebbiegħa tas-sena 1996 l-attur kien avviċina lill-konvenut li kien qed jipparteċipa f'fiera tal-*computers* ir-Rabat, u saqsieh jekk kellux għall-bejgħ *computers* tajbin għall-*graphics* u l-*editing* tal-*videos*. Il-konvenut wiegħbu li seta' jaqdi f'dan ir-rigward, u stiednu jitla' sal-ħanut tiegħu n-Nadur biex jiġi spjegat aħjar x'kellu bżonn. Fuq rakkomandazzjoni tal-konvenut, l-attur aċċetta li jieħu l-*computer* bl-ispeċifikazzjonijiet u aċċessorji kollha indikati fil-lista esebita a fol. 6 tal-proċess. Il-prezz globali kellu jkun ta' ħamest elef, seba' mija u ħamsin lira maltija (Lm5750), inkluż il-VAT,² u l-konsenja kellha ssir fil-bidu ta' Mejju ta' l-istess sena. Billi sa l-aħħar ta' dak ix-xahar, il-*computer* kien għadu ma wasalx minn barra, għax skond il-konvenut, kienet għadha ma' bdiex il-produzzjoni ta' dak it-tip ta' *computer*, il-konvenut offra li proviżorjament u sakemm jasal il-*computer* ordnat, jagħti lill-attur wieħed alternattiv, b'inqas speċifikazzjonijiet biex jiddobba.³ Mal-konsenja ta' dan il-*computer* l-attur ħallas Lm2500 akkont fit-30 ta' Gunju 1996⁴ u mal-konsenja tal-*printer* fis-6 ta' Awissu 1996 sar il-ħlas ta' Lm2500 oħra.⁵ Sadanittant il-konvenut baqa' jissupplixxi ftit ftit uħud mill-aċċessorji l-oħra ordnati mill-attur hekk kif kienu jaslulu minn barra. Ġara pero' illi l-konvenut ma setgħax jew ma kienx jaf kif jinstalla xi programmi minn dawk ordnati,⁶ u għalhekk issuġġerixxa lill-attur li jaqleb għal sistema oħra li biha seta' jaħdem, b'żieda żgħira oħra fil-prezz.⁷ Sadanittant f'Novembru ta' l-istess sena wasal il-*computer* ordnat u xi għaxrat ijiem wara li dak proviżorju ġie ritornat lill-konvenut, dan ġie konsenjat lill-attur. Jidher pero' illi s-sistema l-ġdida li ġiet installata fuq suġġeriment tal-konvenut ma kienitx kompatibbli ma' dan il-*computer* u

² Dok. A a fol. 5 .

³ ara ritratt "A" a fol. 153 .

⁴ ara kopja ta' r-riċevuta relattiva Dok. GP 9 a fol. 127 .

⁵ ara kopja tar-riċevuta relattiva Dok. GP 3 a fol. 122 .

⁶ s-software magħruf bhala NT 3.5 .

⁷ dik magħrufa bhala NT 4

reġgħu inqalgħu problemi sabiex dan jiġi jiffunzjona kif suppost. Wara diversi tentattivi inutili mill-impjegati tal-konvenut, dan beda jinsisti illi l-attur itella' l-*computer workshop* tiegħu n-Nadur, fejn kellu apparat adegwat sabiex tinstab soluzzjoni għal din il-problema ta' l-aħħar. L-attur irrifjuta, għax ippretenda illi dan il-*computer*, wara daqshekk żmien, kellu jiġi konsenjat f'kundizzjoni funzjonabbli għall-ħtiġijiet tiegħu. Fadd mill-partijiet ma ried jiċċaqlaq mill-pożizzjoni tiegħu u ġew skambjati diversi telefonati, segwiti b'ittri legali, ntimazzjonijiet għall-ħlas tal-bilanċ dovut da parti tal-konvenut, bl-attur jirrifjuta li jagħmel dan qabel ma jkollu *computer* kif ordnat, sakemm wara diversi xhur oħra mingħajr ebda sblokk, intavola l-kawża preżenti.

Fin-nota ta' l-Osservazzjonijiet tiegħu, il-konvenut, wara li jaċċenna għall-kontroversja li kien hemm fil-ġurisprudenza lokali dwar l-applikabilità ta' l-artikolu 1390 f'kaz fejn il-konsenja ta' l-oġġett mibjugħ tkun ġia saret,⁸ jinsisti li fi kwalunkwe każ billi l-attur żamm f'idejh il-*computer* u qatt ma rritornah lill-konvenut jew iddepożitah il-Qorti, ma setgħax issa jitlob ix-xoljiment tal-bejgħ taħt dan l-artiklu.

Il-perit legali ma dañalx f'din il-kontroversja u lanqas fil-kwistjoni jekk l-artikolu 1390 kienx applikabbli, minkejja li l-*computer* baqa' f'idejn l-attur anke wara li ġiet intavolata din il-kawża. Huwa kkonkluda illi, a bażi tan-nuqqasijiet li sab fil-*computer* in kwistjoni, l-attur kellu raġun jitlob ir-rexxissjoni tal-bejgħ u r-rifużjoni tal-flus imħallsa akkont, minhabba l-inadempiment kuntrattwali tal-konvenut.⁹

Dwar kemm jista' jkun ġustifikat ix-xerrej iżomm oġġett minnu mixtri meta jkollu l-intenzjoni jitlob ir-rexxissjoni tal-bejgħ, insibu fid-dottrina illi:

"Allorche' la merce consegnata dal venditore non riunisce le qualita' promesse o quando non e' conforme al campione, il compratore e' forse in obbligo di rifiutarla al momento stesso in cui gli e' consegnata? Ha egli per

⁸ ara Prim'Awla : Emmanuele Calleja vs Josph Grech : 10.6.1965 ċċitata in estenso mill-konvenut fin-Nota ta' l-Osservazzjonijiet tiegħu .

⁹ ara relazzjoni peritali tiegħu a fol. 56 – 62 .

*farlo un termine limitato? La legge non prescrive alcun termine. Senza dubbio il compratore deve rifiutare la mercanzia con molta sollecitudine perche' il suo silenzio non possa essere considerato come un'accettazione della mercanzia, nonostante i suoi difetti; ma gli occorre il tempo necessario per farne la verifica. Egli puo' di regola, rifiutare la mercanzia difettosa finche' non l'abbia accettata espressamente o tacitamente."*¹⁰

Jidher illi din hija l-pożizzjoni attwali aċċettata mill-qrati tagħna. Infatti ġie ribadit illi:

*"l-qrati diversi drabi irritenew li r-riċettazzjoni ta' l-oġġett u l-użu tiegħu mill-kumpratur allavolja jkun konsapevoli li mhux tal-kwalita' patwita jeskludi mbagħad il-possibilita' li l-istess kompratur jagħżel li jitlob ir-riżoluzzjoni tal-bejgħ. Fil-kawża **Buttigieg vs Hirst** (vol. XXX. II. i. 163) il-Qorti sostniet li 'ix-xerrej għandu dritt jitlob ir-riżoluzzjoni tal-bejgħ meta l-oġġett ma jkunx konformi għall-ftehim avolja jkun irċieva l-oġġett, sakemm ma jkunx tilef dan id-dritt bil-fatt tiegħu stess.' Fattur importanti ieħor fid-determinazzjoni ta' jekk tissussistix l-azzjoni jew le hija l-fatt jekk l-oġġett intużax mill-kumpratur u meta fil-fatt huwa lmentha mal-venditur. Fil-kawża **Nicholas Borg vs Marco Farrugia nomine** (28.10.92,) il-Qorti ddecidiet bħala verosimili x-xhieda ta' l-attur li l-oġġett ma kienx tal-kwalita' pattwita mill-fatt li la darba l-kumpratur induna li l-oġġett ma kienx kif miftiehem, huwa ma użax l-istess oġġett u mar minnufih jilmentha dwar dan."*¹¹

Huwa minnu illi fil-każ in eżami, l-attur baqa' qatt ma rritorna l-oġġetti lili konsenjati. Imma, apparti l-fatt illi waqt il-kors tas-smiegħ tal-kawża kien hemm qbil bejn il-kontendenti illi l-computer u l-aċċessorji tiegħu, jibqgħu fil-pussess ta' l-attur, mingħajr preġudizzju għall-kontestazzjoni ta' bejniethom,¹² hemm ċirkostanzi oħra li jiġġustifikaw l-aġir ta' l-istess attur. Qabel xejn irid jiġi

¹⁰ Baudry-Lacantinerie : Trattato Teorico - Pratico di Diritto Civile : Della Vendita e della Permuta : para 312 pag. 324 .

¹¹ Prim'Awla : Maria Lourdes Fenech vs Carmelo sive Charles Meilak : 15.10.2001; ara wkoll : Prim'Awla : Zammit Automobiles Limited vs Charles Bezzina : 30.6.2003.

¹² ara verbal tal-partijiet magħmul waqt is-seduta peritali tal-5.2.2004 .

preċiżat illi proprjament il-*computer* ordnat mill-attur ġie biss konsenjat lillu f'Novembru 1996, għax dak li ingħatalu qabel kien sempliċement wieħed proviżorju. Żgur imbagħad li ma setax jirritornah dritt mal-konsenja qabel ma jippruvah u jara jekk kienx ta' l-ispeċifikazzjonijiet minnu ordnati. Hekk ukoll billi l-istallazzjoni ta' ċerti programmi riedet neċessarjament issir mill-konvenut jew l-impjegati tiegħu, kellu jistenna biex jara jekk setgħetx issir tali instalazzjoni, qabel ma jkun ċert illi l-*computer* konsenjat ma kienx tal-kwalita' bħal dak li ordna. L-istess meta l-konvenut bagħatlu l-kont biex iħallas il-bilanċ dovut. Hawnhekk ma kienx il-każ li l-attur ma riedx iħallas, anzi kien pront iħallas il-parti l-kbira tal-prezz miftiehem malli ngħatalu l-*computer* proviżorju, għax kif jammeti huwa stess il-prezz kien wieħed konsiderevoli. Ma riedx iħallas il-kumplament għar-raġuni biss illi baqa' jittama sa l-aħħar illi l-konvenut ħa jirrimedjalu għan-nuqqasijiet li kien baqa', u għalhekk ukoll baqa' ma rritornax il-*computer*. Kien biss imbagħad meta qata' qalbu li l-konvenut kien ser jiċċaqlaq, li pproċeda b'din il-kawża.

Minn naħa l-oħra l-konvenut jikkontendi fost oħrajn illi ma setgħax ikun li jibqa' jaħli iħafna mill-ħin tiegħu ġej u sejjer għand l-attur biex jinstallalu programmi li faċilment seta' jniżżilhom l-attur stess minn fuq l-*internet*. Apparti l-fatt illi l-attur kien ġustifikat jippretendi illi l-konvenut jikkonsenjalu apparat totalment funzjonabbli u bl-ispeċifikazzjonijiet kollha miftehma, jekk tassew kien daqshekk faċli li wieħed jirrimedja għan-nuqqasijiet li kellu dan il-*computer* billi jniżżel programm minn fuq l-*internet*, wieħed ma jistax jifhem għaliex dan ma setgħux jagħmluh il-konvenut stess jew l-impjegati tiegħu fil-mawriet kollha li għamlu inutilment għand l-attur. Hekk ukoll il-konvenut isostni illi kien l-attur li m'aċċettax li jieħu l-*computer* fil-*workshop* tiegħu fejn kellu l-apparat meħtieġ sabiex jinstalla l-programmi neqsin. Imma din ma kienitx kwistjoni ta' iħsara, u għalhekk kien ġustifikat l-attur li jippretendi illi l-*computer*, wara daqshekk żmien jistenna il-konsenja tiegħu, kellu jirċevih issettjat għal kollox. Imbagħad jibqa' l-fatt li qatt ma ġie nnegat illi, apparti l-programmi li baqgħu mhux installati, kien hemm ukoll diversi aċċessorji, kollha elenkati fil-lista esebita mill-

attur¹³ li baqgħu qatt ma ġew konsenjati u dwar dan il-konvenut qatt ma ta ebda spjegazzjoni.

Għaldaqstant billi jirriżulta ampjament illi f'tali ċirkostanzi l-attur kellu raġun jitlob ir-riżoluzzjoni ta' dan il-bejgħ u r-rifużjoni tal-parti mill-prezz imħallas minnu, a bażi tan-nuqqas evidenti ta' inadempiment kuntrattwali da parti tal-konvenut, tikkonferma wkoll l-konklużjonijiet peritali.

Għal dawn il-motivi, tiddeċidi l-kawża billi, filwaqt illi tiċhad l-eċċezzjonijiet tal-konvenut, tilqa' t-talbiet attriċi u:

1. tiddikjara illi l-konvenut naqas li jwettaq u jħares l-obbligi tiegħu skond il-ftehim ma' l-attur;

2. konsegwentement tiddikjara l-ftehim imsemmi fiċ-ċitazzjoni rigward il-bejgħ u forniture ta' *computer* u aċċessorji tiegħu skond kif indikat fil-fattura annessa ma' ċitazzjoni mħassar għall-finijiet u effetti kollha tal-liġi, u

3. tikkundanna lill-konvenut sabiex jirrestitwixxi lill-attur il-ħamest'elef lira maltija (Lm5000) minnu mħallas akkont, b'dana illi l-attur jirritorna lill-konvenut l-oġġetti kollha konsenjati lilu in konnessjoni ma' dan il-bejgħ.

Bl-ispejjeż, inklużi dawk ta' l-ittri nterpellatorji tat-18 ta' Diċembru 1996 u tat-22 ta' Jannar 1997 u ta' l-ittra uffiċċjali spedita fi Frar 1997 kontra l-konvenut, li għandu wkoll iħallas l-imgħaxijiet skond il-liġi fuq is-somma li jrid jirrestitwixxi b'effett mis-6 ta' Awissu 1996.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----

¹³ ara Dok. GP 8 a fol. 126 .